

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філософський факультет
Кафедра історії філософії

Затверджено
на засіданні кафедри історії філософії
філософського факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол №1 від 25 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри А.Й. Дахній

СИЛАБУС
з навчальної дисципліни «Історія світової філософії»,
що викладається в межах ОПП першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 034 – культурологія

ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФІЇ

2022-2023 навчальний рік

Назва курсу	Історія світової філософії
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра історії філософії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 Гуманітарні науки, 034 Культурологія
Викладач	Хамар Уляна Вікторівна, кандидат філософських наук, доцент
Контактна інформація викладача	ulyana.khamar@lnu.edu.ua 239-41-50 (кафедра історії філософії)
Консультації по курсу відбуваються	щопонеділка, 16.30-18.00 год. (філософський факультет, вул. Університетська, 1, аудиторія 303 – кафедра історії філософії) онлайн-консультації через Microsoft Teams (за попередньою домовленістю)
Сторінка курсу	https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=5059#section-2

Інформація про курс	Дисципліна «Історія світової філософії» є нормативною дисципліною зі спеціальності «культурологія» для освітньої програми <i>бакалавр</i> , яка викладається у III семестрі в обсязі 5-ти кредитів за ECTS
Коротка анотація курсу	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб розуміти витоки сучасної філософії та закономірності еволюції філософських знань. Тому у курсі представлено як огляд концепцій філософів, так і процесів та інструментів, які потрібні для реконструкції зв'язку між зовнішніми та внутрішніми умовами пізнавального процесу і створюваними у цих умовах філософськими концепціями
Мета та цілі курсу	Метою вивчення дисципліни «Історія світової філософії» є ознайомлення студентів із специфікою філософського світоглядного освоєння людиною дійсності; історією виникнення і розвитку філософських ідей; із філософськими концепціями, основними теоретичними проблемами світової філософії та її поняттєвим апаратом; сформувати у студентів філософську культуру мислення, шляхом долучення їх до світоглядної та методологічної культури
Література для вивчення дисципліни	<p style="text-align: center;"><i>Основна література:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адо П. Що таке антична філософія? / Переклад з французької С .Л. Йосипенка. К: Новий Акрополь, 2014. 428 с. 2. Захара І. Лекції з історії філософії. Львів : ЛБА, 1997. 398 с. 3. Кондзьолка В.В. Нариси історії античної філософії. Львів, 1993. 260 с. 4. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії: Підручник. Київ : Либідь, 2001. 408 с. 5. Волинка Г. І., Гусев В. І., Мозгова Н. Г. Історія філософії в її зв'язку з освітою : підручник / за ред. Г. І. Волинки. Київ : Каравела, 2006. 6. Історія філософії: Підручник / Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін.; за ред. В.І.Ярошовця. Київ : Вид. ПАРАПАН, 2002. 774 с. 7. Кремень В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. Київ : Книга, 2005. 8. Стрелкова А. Генеза та сутність вчення про порожнечу в філософії буддизму. 9. Вільчинський Ю.М. Філософія: навчальний посібник. Київ : Київський національний економічний університет, 2019. 368 с. 10. Гусев В. А. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. Київ : Либідь, 1999. 256 с. 11. Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: Підручник / Г.І. Волинка, В.І. Гусев, І.В. Огородник, Ю.О. Федів; за ред. Г.І. Волинки. Київ, 1999. 624 с.

12. [Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі. Київ: Лібра, 2003. 248 с.](#)
13. [Зарубіжна філософія ХХ століття. Книга 6.](#)
14. Кондзьолка В.В. Філософія і її історія. Львів, 1996. С. 3-89.
15. [Крічлі С. Вступ до континентальної філософії К.: ТОВ «Стилос», 2008. 152 с.](#)
16. [Пашук А.І. Нариси з історії філософії середніх віків. Київ : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 712 с.](#)
17. [Петрушенко В. Л. Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти I–IV рівнів акредитації. Київ : «Каравела»; Львів: «Новий світ–2000», 2001.](#)
18. [Після філософії: кінець чи трансформація? / Упоряд.: К. Байнес та інші. Київ : Четверта хвиля, 2000. 432 с.](#)
19. [Рассел Б. Історія західної філософії / Пер. з англ. Ю. Лісняка, П.Таращука. Київ: Основи, 1995. 759 с.](#)
20. [Сучасна зарубіжна філософія: Течії і напрямки: Хрестоматія / Упоряд. В. В. Лях, В. С. Пазенок. Київ : Ваклер, 1996. 428 с.](#)
21. [Татаркевич Владислав. Історія філософії. Т.1, Львів : Свічадо, 1999. 352 с.](#)
22. [Татаркевич, В. Історія філософії: Т. 3: Філософія ХІХ століття і новітня / Пер. з пол. О. Гірний. Львів: Свічадо, 1999. 568 с.](#)
23. [Філософія Стародавнього світу: Читанка з історії філософії: у 6 кн. / за ред. Г. І. Волинки. Київ, 1992. Кн.1](#)
24. [Читанка з філософії у 6-ти книгах. Кн.1 Антична філософія, С. 94-97.](#)

Додаткова література:

1. [Арістотель. Політика / Пер. з давньогрецької, авт. передм. О. Кислюк. Київ: Основи, 2000. 239 с.](#)
2. [Арістотель. Нікомахова етика / Пер. В. Ставнюк. Київ : Аквілон-Плюс, 2002. 480 с.](#)
3. [Арістотель. Метафізика; Політика. Читанка з історії філософії: в 6-ти кн. Кн. 1. Філософія стародавнього світу / за ред. Г. І. Волинки. Київ : Довіра, 1992. 207 с.](#)
4. [Платон. Діалоги / пер. з давньогр. – Київ : Основи, 1999. 395 с.](#)
5. [На ріках вавилонських: З найдавнішої літератури Шумеру, Вавилону, Палестини / упоряд. М.Н. Москаленко. Київ : Дніпро, 1991.](#)
6. [A Companion to Ancient Philosophy Edited by Mary Louise Gill and Pierre Pellegrin. 2006.](#)
7. [A History of Western Philosophy: 3 Renaissance Philosophy Copenhaver B. P., Schmitt C. B. Oxford, New York: Oxford University Press. 1992.](#)
8. [Copleston F. A History of Philosophy Volume VIII Modern Philosophy : Empiricism, Idealism, and Pragmatism in Britain and America. 1994.](#)
9. [Falckenberg R. History Of Modern Philosophy.](#)
10. [Freeman K. Ancilla to Pre-Socratic Philosophers: A Complete Translation of the Fragments in Diels, Fragmente der Vorsokratiker. Harvard University Press, 1948. P. 149.](#)
11. [Garbe R. The Philosophy Of Ancient India.](#)
12. [Guthrie W. C. K. A History of Greek Philosophy: Volume 6, Aristotle: An Encounter.](#)
13. [Guthrie W. C. K. A History of Greek Philosophy.](#)
14. [Hankins J. The Cambridge Companion to Renaissance Philosophy. Cambridge University Press. 2007.](#)
15. [Karyn L. Lai An Introduction to Chinese Philosophy. \(Cambridge Introductions To Philosophy\).](#)

	<p>16. Kenny A. Philosophy in the Modern World: A New History of Western Philosophy, Volume 4 (New History of Western Philosophy). Oxford: Clarendon Press.</p> <p>17. Luscombe D. Medieval Thought. (History of Western Philosophy).</p> <p>18. Marenbon J. Routledge History of Philosophy Volume III. Medieval Philosophy. 1998.</p> <p>19. Maurer A. A. Medieval Philosophy. 1982.</p> <p>20. Medieval Philosophy: A New History Of Western Philosophy. 2005.</p> <p>21. Mou B. Chinese Philosophy A–Z. 2009.</p> <p>22. Oxford Studies In Ancient Philosophy. Editor: Sedley D. Volume XXXIV. 2008.</p> <p>23. Renaissance and Early Modern Philosophy: Midwest Studies in Philosophy. Edited by Peter A. French and Howard Wettstein. 2002.</p>
Тривалість курсу	150 год.
Обсяг курсу	48 аудиторних годин (16 год. – лекції, 32 год. семінарські заняття), 102 год. – самостійна робота
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення курсу «Історія світової філософії» студент буде</p> <p><i>знати:</i> основні теоретичні положення філософських концепцій світової філософії; інтерпретації тих чи інших світоглядних проявів з відповідними філософськими концепціями; закономірності розвитку філософії та різних чинників, які впливають на нього; сутність та специфіку історико-філософського знання, його значення для сучасної культури; основні підходи, методології у розумінні філософських проблем в контексті історико-філософського осмислення; поняттєво-категоріальний апарат історико-філософського знання; головні проблеми та домінуючі ідеї світової філософії;</p> <p><i>вміти:</i> критично аналізувати світоглядні концепції; формувати науково обґрунтований несуперечливий світогляд та укладати його в компактну форму філософської концепції; свідомо встановлювати відношення підпорядкування фахових знань більш загальним філософським концепціям; творчо аналізувати явища і процеси навколишньої дійсності</p> <p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>ЗК2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ФК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про розвиток основних філософських</p>

	<p>ідей, учень та напрямків.</p> <p>ФК5. Здатність аналізувати сучасні філософські проблеми та вчення.</p> <p>ФК7. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.</p> <p>ФК10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.</p> <p>ПРН2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.</p> <p>ПРН3. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії.</p> <p>ПРН4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.</p> <p>ПРН6. Мати обізнаність щодо основних напрямів, тенденцій, проблематики сучасної філософії.</p> <p>ПРН10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.</p> <p>ПРН11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.</p> <p>ПРН12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.</p> <p>ПРН18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.</p>
Ключові слова	Антична філософія; філософія Середніх віків; філософія епохи Відродження; філософія Нового часу; філософія епохи Просвітництва; німецька класична філософія; посткласична філософія; новітня філософія
Формат курсу	Очний, проведення лекцій, семінарських занять та консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Теми курсу подано у додатку (схемі курсу)*
Підсумковий контроль, форма	Усний екзамен у 3 семестрі
Пререквізити	Для вивчення курсу «Історія світової філософії» студенти потребують базових знань із всесвітньої історії

	та історії світової культури
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, групові проекти, дискусії, презентації
Необхідне обладнання	Мультимедійний проектор для демонстрування презентацій; програмне забезпечення для використання ресурсів електронного курсу в системі Moodle; технічне обладнання та програмне забезпечення для проведення онлайн консультацій (Microsoft Teams)
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p><i>Алгоритм виведення успішності з курсу «Історія світової філософії»</i> Максимально можлива кількість балів за курс – 100 (50 балів - поточна успішність + 50 балів - іспит). Виведення балів поточної успішності (ПУ)</p> <ul style="list-style-type: none"> Усі види робіт, заплановані для виведення поточної успішності за курс, а саме: тестування, контрольні роботи, творчі роботи, реферати, усні відповіді на семінарах оцінюватимуться від 0 до 10 балів. <p>0 – 4 б. - студент не володіє матеріалом курсу «Історія світової філософії» і не орієнтується в його проблематиці; при спробі викладу матеріалу припускається грубих помилок; не може самостійно зробити висновки та узагальнення; не прослідковує зв'язку аналізованих проблем з практикою;</p> <p>5 – 6 б. - студент в основному володіє фактичним матеріалом курсу, але в окремих аспектах питань припускається суттєвих помилок; не в змозі самостійно висновувати, узагальнювати, поєднувати теоретичні знання з практикою; виклад матеріалу утруднений, неповною мірою використовується категоріальний апарат навчальної дисципліни;</p> <p>7 – 8 б. - студент володіє фактичним матеріалом курсу але припускається окремих, несуттєвих помилок; висновки і узагальнення зроблені ним не є вичерпними; відсутні посилання на додаткову літературу; практичне застосування теоретичних знань є нечітким;</p> <p>9 – 10 б. - студент у повному обсязі володіє матеріалом навчального курсу; вільно і логічно-аргументовано висвітлює навчальну проблему; бачить місце питання, яке розглядається в контексті історії світової</p>

філософії та загальної структури філософського знання; при відповіді на питання посилається на рекомендовану силабусом курсу додаткову літературу; вміє показати методологічне значення філософських теорій, вчень і концепцій для вибору шляхів вирішення конкретних науково-природничих або соціально-політичних проблем.

- Кожен учасник курсу впродовж семестру повинен отримати не менше восьми оцінок/балів за виконання завдань ПУ (окрім оцінок/балів за контрольні роботи). Якщо оцінок/балів менше восьми, то невиконані завдання невивчених тем оцінюватимуться 0 балів.
- Вирахунок ПУ: всі оцінки/бали додаються, а сума ділиться на кількість оцінок/балів (виводиться середнє арифметичне). Наприклад: $(6 + 5 + 9 + 3 + 0 + 10 + 4 + 7 - \text{оцінки/бали за виконання завдань ПУ} + 8 + 9 - \text{оцінки/бали за контрольні роботи}) \div 10 = 6,1$. Далі середнє арифметичне (6,1) множиться на коефіцієнт 10 (переведення з 10-ти бальної системи в 100-бальну): $6,1 \times 10 = 61$. Оскільки ПУ – це тільки 50% успішності за курс, то $61 \div 2 = 30,5 \sim 31$ бал поточної успішності за курс (з можливих максимально 50 б.).
- До складання іспиту за курс допускаються студенти, бал ПУ яких ≥ 26 .
- Іспит з курсу «Історія світової філософії» складається в аудиторії, усно. Максимально можлива кількість балів, отриманих на іспиті = 50.
- Підсумкова оцінка за курс = ПУ + іспит (наприклад, ПУ = 31 б.; іспит = 41 б., підсумкова оцінка за курс = 72 б.).Складовими поточної успішності у 3 семестрі є такі види робіт: семінарські заняття (усні відповіді), написання рефератів (творчих робіт), написання контрольних робіт (розгорнуті питання та тести).

Вимоги до учасників семінарського заняття: обов'язково прочитати текст першоджерела та рекомендовану додаткову літературу; підготуватися до виступу з кожного питання плану семінарського заняття; рекомендовано виступати не з місця, а перед усією аудиторією; викладати думки своїми словами, а не завченими фразами, формулюваннями; будувати виступ згідно з планом, користуючись конспектом лише в разі цитування першоджерел; враховувати, що кожен виступ має складатися з трьох частин: вступу, основної частини і висновку; задати колегам додаткові запитання; формулювання своєї позиції розпочинати словами «я стверджую, що...», «я вважаю, що», «моя позиція з цього питання така»; для підтвердження або ж спростування тієї чи іншої тези наводити аргументи (цитати з тексту першоджерела,

або думки, істинність яких обґрунтована).

Методичні вказівки до написання реферату (творчої роботи): реферат повинен складатися зі: змісту, вступу, основної частини (розділи), висновків, списку використаної літератури. У вступі необхідно: а) обґрунтувати актуальність обраної теми; б) показати ступінь розробленості даної теми; в) сформулювати завдання дослідження. В основній частині потрібно подати короткі біографічні відомості про мислителя, передати зміст його основних ідей, показати їх актуальність. У висновках потрібно підсумувати результати дослідження. Список використаної літератури оформити відповідно до вимог ДСТУ. Обсяг реферату 10-12 сторінок (інтервал 1; шрифт - 14).

Контрольно-модульні роботи можуть бути у вигляді питань, які потребують розгорнутих відповідей і змістовно стосуються теми, підсумком якої і є контрольна робота. Контроль знань може відбуватися і шляхом тестування, яке також є підсумковим стосовно певної теми.

Академічна доброчесність: роботи студентів повинні бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Студенти повинні відвідувати усі лекції і семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на семінарському занятті, самостійній роботі та бали підсумкового контролю (іспит). При цьому обов'язково враховується присутність на заняттях та активність студента під час семінарського заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Питання до екзамену

1. Предмет, завдання та періодизація історії світової філософії.
2. Філософія Стародавньої Індії.
3. Філософські школи Стародавнього Китаю.
4. Натурфілософія мілетської школи (Фалес, Анаксимандр, Анаксімен).
5. Філософське вчення Геракліта Ефеського.
6. Філософія піфагорійців.
7. Філософське вчення елеатів (Ксенофан, Парменід, Зенон Елейський).
8. Філософія Емпедокла.
9. Філософське вчення Анаксагора.
10. Атомістична філософія Демокріта.
11. Софістика як явище культури і філософський напрям.
12. Філософія софістів (Протагор, Горгій).
13. Філософія Сократа.
14. Філософія Платона: об'єктивний ідеалізм; гносеологія; докази безсмертя душі.
15. Філософське вчення Аристотеля: діалектика матерії та форми; ентелехія; чотири причини становлення речі. Критика Аристотелем учення Платона про ідеї.
16. Основні філософські школи в період Еллінізму та Римської імперії: епікуреїзм; стоїцизм; скептицизм (Піррон); еkleктицизм; неоплатонізм Плотіна.
17. Джерела середньовічної філософії: біблійна основа середньовічної філософії; античні філософські ідеї.
18. Екзегетика Філона Олександрійського.
19. Апологетика: Юстин Мученик; Оріген; Тертуліан.
20. Філософія Климента Олександрійського.
21. Філософія Аврелія Августина: проблема віри і розуму; теорія ілюмінації; проблема добра і зла.
22. Реалізм і номіналізм у середньовічній філософії.
23. Основні проблеми філософського вчення Томи Аквінського: співвідношення віри та розуму; докази існування Бога; проблема пізнання.
24. Основні риси та періодизація філософії епохи Відродження.

	<p>25. Гуманістичні ідеї у творчості Ф. Петрарки.</p> <p>26. Філософія Миколи Кузанського.</p> <p>27. Пантеїстична натурфілософія Джордано Бруно.</p> <p>28. Філософія Томаса Гоббса.</p> <p>29. Вчення Локка: матерія; критика Локком «вроджених ідей» Декарта; гносеологія Локка.</p> <p>30. Емпіризм та індуктивний метод Френсіса Бекона.</p> <p>31. Філософія Р. Декарта: раціоналізм Рене Декарта; чотири правила дедуктивного методу; принцип універсального сумніву; дуалізм картезіанської філософії; гносеологія.</p> <p>32. Філософія Б. Спінози: вчення про субстанцію; теорія пізнання.</p> <p>33. Вчення про монади Г. Ляйбніца.</p> <p>34. Філософія Просвітництва: Вольтер; Руссо; Дідро.</p> <p>35. Філософія І. Канта.</p> <p>36. Об'єктивний ідеалізм Гегеля.</p> <p>37. Антропологічний принцип філософії Фюєрбаха.</p> <p>38. Огюст Конт. Програма «позитивної філософії».</p> <p>39. Філософія Фрідріха Ніцше.</p> <p>40. Філософія Жана-Поля Сартра.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

Схема курсу «Історія світової філософії»

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Матеріали	Література	Завдання, год	Термін виконання
<p>Тиждень 1.</p> <p style="text-align: center;">2 год.</p>	<p>Тема1. Філософія Стародавнього Сходу Історія світової філософії та її періодизація. Історичні типи філософування. Сутність філософського мислення. Історико-культурні передумови становлення та виникнення індійської філософії. Ведична література. Письмові пам'ятки. Головні філософські школи. Народження філософської думки у Стародавньому Китаї та її культурно-історичні передумови. Головні філософські школи: 1) Конфуціанство; 2) Монізм; 3) Школа закону («фа-цзя»); 4) Даосизм; 5)-Школа імен («мін-цзя»); 6) Школа «інь-ян» (натурфілософи). Філософія Конфуція.</p>	<p>Лекція 1</p>	<p>Презентація. Навчально-методичні матеріали</p>	<p><i>Основна література:</i> 1,3</p> <p><i>Додаткова література:</i> 1,10</p>	<p>Опрацювати теми: 1.Філософський текст як об'єкт наукової рефлексії. 2.Історико-філософський факт і способи його тлумачення. 3.Роль і місце інтерпретації в історико-філософському дослідженні. 4.Основні історичні концепції історії філософії як специфічної форми наукового знання. 5.Історія філософії і філософія. 2 год.</p>	<p>до семінарського заняття</p>
<p>Тиждень 1</p> <p style="text-align: center;">2 год.</p>	<p>Тема1. Філософія стародавньої Індії 1. Витоки формування давньоіндійської філософії. 2. Періодизація давньоіндійської філософії: ведичний, епічний, класичний. Філософське значення священних текстів Вед. Структура Вед: Самхіти (Веди), Брахмани, Араньяки, Упанішади.</p>	<p>Семінарське заняття 1</p>	<p>Презентація та обговорення реферату</p>	<p><i>Основна література:</i> 1,3</p> <p><i>Додаткова література:</i> 1,10</p>	<p>Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.</p>	

	<p>3. Епічний період в історії індійської думки. Магабгарата та її філософські частини: Бгагавадгіта, Мокшадхарма, Анурита.</p> <p>4. «Бгагавадгіта» як філософська частина давньоіндійського епосу Магабгарати: сенс життя людини, принципи її еволюції; природа Бога (Бгагавана); природа душі (атми); природа часу (калі); природа дії (карми);природи матеріального творіння (пракріті).</p> <p>5. Аналіз ключових філософських термінів санскриту (медитація (дг'яна); даршана; атман; брагман; карма; борг; мокша; анвікшікі; санатана дгарма).</p> <p>6. Аналіз текстів з джерела: Читанка з філософії: У 6 книгах. Київ : Довіра, 1992. Т. 1: Філософія стародавнього світу. С. 10-52.</p> <p>7. Гносеологія даршани Ньяя та метафізика Вайшешики: компаративний аналіз.</p> <p>8. Вчення про «пракріті» та «пурушу» в даршані Санкх'я. Ідея причиново-наслідкового зв'язку як реалізації наслідків, закладених у причині.</p> <p>9. Школа Йога Патанджалі: концепція особистісного божества Ішвари; вісім складових класичної йоги; медитація як спосіб розчинення свідомості в Абсолюті. Аналіз йога-сутри Патанджалі.</p>					
<p>Тиждень 2 2 год.</p>	<p>Тема 1. Філософія стародавнього Китаю</p> <p>1. Соціальні передумови формування філософських шкіл у період золоті доби; джерела та риси давньокитайської філософії. Міф про надлюдину Паньгу.</p> <p>2. Тлумачення категорій китайської філософії: інь, ян, дао, де, ці, лі.</p> <p>3. Конфуціанство: основні категорії конфуціанства; концепція «виправлення імен»; роль ритуалу; принципи управління державою; образ мудрого правителя та «благородного</p>	<p>Семінарське заняття 2</p>	<p>Презентація.</p> <p>Навчально-методичні матеріали</p>	<p><i>Основна література:</i> 1,5</p> <p><i>Додаткова література:</i> 1,7,8,11</p>	<p>Опрацювати теми:</p> <p>1.Старокитайська релігія і міфологія дофілософські форми суспільної свідомості, їх роль у виникненні філософії.</p> <p>2.Класичні китайські книги освіченості і моралі.</p> <p>3.Етичний ідеал в</p>	<p>до семінарського заняття</p>

	<p>мужа». Послідовники Конфуція: Мен-Цзи, Сюнь-Цзи.</p> <p>4. Моїзм: ідея «загальної любові»; принципи державного управління; причина помилкової діяльності людини; критика конфуціанської концепції «виправлення імен».</p> <p>5. Легізм: принципи управління державою; закон «фа». Протистояння конфуціанства та легізму як основних течій морально-суспільної та політичної думки стародавнього Китаю.</p> <p>6. Основні етапи розвитку даосизму. Розуміння «Дао» конфуціанцями та даосами. Основні поняття, які конструюють вчення даосів («дао» та «де»). Ідеал досконалості мудрого в даосизмі та його відповідність «Дао». Пізнавальні можливості людини; ідеал цілковито-мудрого та «принцип недіяння». Філософський аналіз «Дао де цзін».</p>				<p>даосизмі. Заперечення воєн. Історичне значення даосизму.</p> <p>4. Школа закону («фацзя»). Проблема традиції.</p> <p>2 год.</p>	
<p>Тиждень 3</p> <p>2 год.</p>	<p>Тема 2. Історія античної філософії</p> <p>1. Зародження філософії в античній Греції.</p> <p>2. Філософія досократичного періоду.</p> <p>3. Класичний період античної філософії.</p> <p>4. Філософія доби Еллінізму і Римської імперії.</p>	<p>Лекція 2</p>	<p>Презентація.</p> <p>Навчально-методичні матеріали</p>	<p><i>Основна література: 2,3,4</i></p> <p><i>Додаткова література: 5, 10, 13</i></p>	<p>Опрацювати теми:</p> <p>1. Поняття «фісіса» як об'єкта філософських розмислів.</p> <p>2. Зміст основних гномів (афоризмів) Фалеса. Історична оцінка діяльності Фалеса.</p> <p>3. Космогонія і космологія. Походження життя. Наукові здогадки Анаксимандра. Створення першої географічної карти і небесного глобуса.</p> <p>2 год.</p>	<p>до семінарського заняття</p>

<p>Тиждень 3 2 год.</p>	<p>Тема 2. Філософія Платона 1. Вплив філософської традиції до Платона на становлення його вчення (вплив діалектики Геракліта на погляди Платона; зв'язок вчення піфагорійців про число та Платона про ідею; умоглядні поняття Сократа та ідеї Платона; вчення Парменіда про єдине буття та вчення Платона про ідеї). 2. Онтологічний переворот Платона (суть «перевороту» у вченні Платона про буття на відміну від філософських уявлень попередніх мислителів). 3. Вчення Платона про ідеї (що таке ідея у Платона? Ієрархічна побудова ідеального світу; чим є речі, дані у відчуття: предметом думки чи мисленнєвого знання, чому?; співвідношення ідей та речей – наслідування, причетність і присутність – яким чином це відбувається, як це розуміє Платон?). Діалог «Гіппій більший». 4. Вчення Платона про Бога; докази буття Бога (Бог-футургос, деміург, міра речей, «небесний рід богів»).</p>	<p>Семінарське заняття 3</p>	<p>Презентація та обговорення реферату</p>	<p><i>Основна література: 2,3,4</i> <i>Додаткова література: 5, 10, 13</i></p>	<p>Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів</p>	
<p>Тиждень 4 2 год.</p>	<p>Тема 2. Філософія Аристотеля 1. Особа Аристотеля: життєвий шлях мислителя. Творча спадщина Аристотеля. 2. «Перша» філософія Аристотеля («Метафізика»): предмет «теоретичної» філософії; критика Аристотелем теорії ідей Платона; поняття субстанції; суте і сутність, субстрат; вчення про чотири причини буття; вчення про матерію і форму; можливість та дійсність; ентелехія; причина і мета, телеологізм. 3. Головні засади філософії природи Аристотеля:</p>	<p>Семінарське заняття 4</p>	<p>Презентація та обговорення реферату</p>	<p><i>Основна література: 1,3, 5</i> <i>Додаткова література: 13,14,15</i></p>	<p>Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів</p>	

	<p>вчення про рух, простір (місце), час; вчення про «першодвигун»; необхідність; матеріальні першоелементи світу; вічність світу; космологічні ідеї; устрій світу.</p> <p>4. Вчення Аристотеля про душу та її функції.</p> <p>5. Гносеологічні проблеми у філософії Аристотеля: вчення про метод; ступені пізнання; обґрунтування основного принципу сенсуалізму; поняття чинного і пасивного розуму; класифікація наук.</p> <p>6. Етичне вчення Аристотеля: найвище Благо; моральна поведінка людини; справедливість; етичний ідеал.</p> <p>7. Естетичне вчення Аристотеля: визначення суті мистецтва, його види; мімесис; катарсис; естетичний ідеал.</p> <p>8. Вчення Аристотеля про суспільство і державу: людина як «політична» істота; форми державного правління; структура суспільства.</p> <p>9. Перипатетична школа Аристотеля.</p>					
<p>Тиждень 5 2 год.</p>	<p>Тема 3. Історія середньовічної філософії</p> <p>1. Витоки та основні періоди розвитку європейської середньовічної філософії.</p> <p>2. Філософія як тлумачення біблійних текстів.</p> <p>3. Патристика (апологети, каппадокійські отці).</p> <p>4. Релігійна філософія Аврелія Августина.</p> <p>5. Філософія Боєція.</p> <p>6. Проблематика та напрями схоластичної філософії.</p> <p>7. Рання схоластика.</p> <p>8. Розвиток арабської філософії та її вплив на схоластику.</p> <p>9. Висока схоластика.</p> <p>10. Пізня схоластика.</p>	<p>Лекція 3</p>	<p>Презентація.</p> <p>Навчально-методичні матеріали</p>	<p><i>Основна література: 1,3, 5</i></p> <p><i>Додаткова література: 6,9,10,15</i></p>	<p>Опрацювати теми: Олександрійська богословська школа (Климент і Ориген). Латинська апологетика: Тертулліан – «вірую, тому що абсурдно». Діонісій Ареопагіт (Псевдо-Діонісій): синтез християнства і неоплатонізму. Метод пізнання Бога. Докази існування Бога у філософії Ансельма Кентерберійського.</p>	<p>до семінарського заняття</p>

					Схоластичний реалізм. Проблема свободи волі. Вплив Ансельма Кентерберійського на теологію. Суперечка про універсалії: реалізм і номіналізм. Аль Кінді та початок арабомовної філософської традиції. 1 год.	
Тиждень 5 2 год.	Тема 3. Філософія Аврелія Августина Проаналізуйте працю Аврелія Августина "Сповідь", розкриваючи такі питання: 1. Роль Аврелія Августина в систематизації християнського світогляду. Критика світогляду маніхейців. 2. Людина і Бог. Онтологічний статус людини. Людина і душа. 3. Категорії „матерія” і „час” у тлумаченні Августина. 4. Співвідношення віри і розуму. Теорія пізнання Аврелія Августина. 5. Гріховність людини і божественна благодать. Добро і зло. Моральна доктрина.	Семінарське заняття 5	Презентація та обговорення реферату	<i>Основна література: 1,3, 5</i> <i>Додаткова література: 6,9,10,15</i>	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів	
Тиждень 6 2 год.	Тема 3. Філософія Северина Боеція. «Розрада від філософії» 1. Боецій (Аніцій Манлій Таркват Северин) і його епоха. 2. Вклад С. Боеція у філософське обґрунтування тогочасної системи освіти та у створення шкільних підручників. 3. Філософія як мудрість у трактуванні С. Боеція ("Розрада від філософії"). 4. Людина і Бог. Проблема свободи. Благо. Фатум (Доля) ("Розрада від філософії").	Семінарське заняття 6	Презентація та обговорення реферату	<i>Основна література: 2,3</i> <i>Додаткова література: 10,14,15</i>	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів	

	5. С. Боецій та антична філософська спадщина.					
Тиждень 7 2 год.	Тема 4. Філософія епохи Відродження 1. Загальна характеристика епохи Відродження. Головні етапи розвитку та напрями філософії Відродження. 2. Гуманізм в Італії: Франческо Петрарка. 3. Утопічна концепція Томаса Мора. 4. Філософія Мішеля де Монтеня. 5. Флорентійська платонівська академія. 6. Філософія Марсіліо Фічіно. 7. Містичний пантеїзм Кузанського. 8. Пантеїстичний матеріалізм і діалектика Джордано Бруно.	Лекція 4	Презентація. Навчально-методичні матеріали	<i>Основна література: 2,3</i> <i>Додаткова література: 10,14,15</i>	Опрацювати теми: Гуманізм Лоренцо Валли. Філософія Еразма Роттердамського. Критика схоластичної філософії Мішелем де Монтенем. Полемічні школи аристотелізму доби Відродження: аверроїсти й олександристи. Розвиток нового природознавства періоду Відродження: Микола Коперник, Йоганн Кеплер, Галілео Галілей. Реформація і контрреформація. Соціально-політичні доктрини Ренесансу: політична теорія Нікколо Макіавеллі. Соціально-політичні доктрини Ренесансу: утопічні концепції Томаса Мора і Томмазо Кампанелли. 2 год.	до семінарського заняття
Тиждень 7 2 год.	Тема 4. Еразм Роттердамський «Похвала Дурості» 1. Соціально-історичні передумови і філософські витоки філософії епохи	Семінарське заняття 7	Презентація та обговорення реферату	<i>Основна література: 2,3</i> <i>Додаткова</i>	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів	

	<p>Відродження.</p> <p>2. Напрямки ренесансної філософії. Антропоцентризм і гуманізм. Нове розуміння людини.</p> <p>3. Гуманістичні ідеї Данте Аліг'єрі, Франческо Петрарки, Лоренцо Валли.</p> <p>4. Еразм Роттердамський. «Похвала Глупоті, або Похвальне слово Дурості, виголошене Еразмом Роттердамським»:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Життєвий та творчий шлях гуманіста епохи Відродження Еразма Роттердамського. • Докази універсальної сили Глупоти. • Критика Е.Роттердамським укладу середньовічного життя. • Види і форми Глупоти в середньовічному суспільстві. • Ідеальне щастя – найвища форма безумства. 			<i>література: 10,14,15</i>		
<p>Тиждень 8</p> <p>2 год.</p>	<p>Тема 4. Томас Мор «Утопія». Т. Кампанелла "Місто Сонця"</p> <p>1. Аналіз твору Т. Мора «Утопія»:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поняття «утопія». Соціальні умови, які вплинули на появу утопій. • Гуманістичний ідеал справедливого суспільства в «Утопії». Поняття «справедливість». • Соціальний критицизм та антиіндивідуалізм Томаса Мора. • Фізична і розумова праця в «Утопії». Моральність і релігія в «Утопії». <p>2. Аналіз твору Т. Кампанелли «Місто Сонця»:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Державний устрій «Міста Сонця». • Освіта соляріїв. • Розуміння соляріями поняття «власність» та «дружба». • Уявлення соляріїв про правителя. 	<p>Семінарське заняття 8</p>	<p>Презентація та обговорення реферату</p>	<p><i>Основна література: 1,2,3</i></p> <p><i>Додаткова література: 13,14,15</i></p>	<p>Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> • Засади життя соляріїв. • Солярії про причину існування зла у світі та про безсмертя душі. 					
Тиждень 9 2 год.	Тема 5. Філософія Нового часу (XVII ст.) 1. Підстави становлення, особливості та проблематика філософії Нового часу. 2. Емпіризм Френсіса Бекона. 3. Раціоналізм Рене Декарта. 4. Філософія Томаса Гоббса. 5. Філософія Джона Локка. 6. Філософія Бенедикта Спінози. 7. Філософія Готфріда Ляйбніца. 8. Філософія Джорджа Берклі.	Лекція 5	Презентація. Навчально-методичні матеріали	<i>Основна література: 1,2,3</i> <i>Додаткова література: 13,14,15</i>	Опрацювати теми: Френсіс Бекон. Концепція нової науки. Філософія природи. Вчення Бекона про «форми» і «природи». Суспільно-політичні погляди Бекона. Детермінізм Гоббса. Теорія пізнання. Вчення Локка про матерію та її особливості. Концептуалізм Локка: співвідношення загального й одиничного. Раціоналізм Рене Декарта. Деїзм Декарта. Космологічні погляди Декарта. Дуалістичне трактування людини Декартом. Головні поняття метафізики Спінози: субстанція, атрибут, модус, нескінченність, порядок. Подолання дуалізму Декарта (монізм Спінози). Погляди Спінози на душу. Теорія пізнання Спінози: чуттєве, розсудкове та інтуїтивне пізнання. Дедуктивно-математичний метод Спінози. Монадологія Готфріда Ляйбніца. Теорія пізнання Ляйбніца. Критика Берклі філософського поняття матерії. Вчення Берклі про реальність одиничного та ілюзорність загального. Ідеалістичний сенсуалізм Берклі.	до семінарського заняття

					Суб'єктивний ідеалізм Девіда Г'юма. Критика Девідом Г'юмом космологічних систем. Заперечення Девідом Г'юмом богослів'я і релігії. Визнання Девідом Г'юмом «природної релігії». Скептицизм і агностицизм Д. Г'юма. 2 год.	
Тиждень 9 2 год.	Тема 5. Р. Декарт «Метафізичні розмисли». «Міркування про метод» 1. Теорія пізнання Рене Декарта; форми відображення; відношення між пізнанням за допомогою органів відчуття і розумом; джерела омани в пізнанні; вади чуттєвого пізнання; пізнаваність існуючого; критерій істини. 2. Вчення про метод. 3. Типи об'єктів, що існують, субстанцій; тіло (матерія) і душа; критерій самостійності існування об'єкта; поняття «ідея»; види ідей; джерела ідей; поняття «тіло» (матерія); аргументи на користь самостійності існування тіл (матерії); властивості тіл і властивості душі; відмінності між тілом і душею, між розумом і тілом; доведення незалежності існування душі і тіла.	Семінарське заняття 9	Презентація та обговорення реферату	<i>Основна література: 1,2,3</i> <i>Додаткова література: 13,14,15</i>	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів	
Тиждень 10 2 год.	Тема 5. Філософія Бенедикта Спінози 1. Категорії для опису дійсності (субстанція, атрибут та інші). 2. Онтологічна концепція Спінози. 3. Теорія пізнання. 4. Етика.	Семінарське заняття 10	Презентація та обговорення реферату	<i>Основна література: 1,2,3</i> <i>Додаткова література: 8,10,14</i>	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів	
Тиждень 11 2 год.	Тема 6. Філософія Просвітництва 1. Загальна характеристика філософії Просвітництва. 2. Філософія Просвітництва в Англії. 3. Філософія Просвітництва у Франції. 4. Філософія Просвітництва в Німеччині.	Лекція 6	Презентація. Навчально-методичні матеріали	<i>Основна література: 1,2,3</i> <i>Додаткова література: 8,10,14</i>	Опрацювати теми: Вчення Джона Толанда про матерію і рух. Ототожнення причинності та необхідності Антоні Коллінзом. Деїзм Коллінза.	до семінарського заняття

					<p>Детермінізм Коллінза. Девід Гартлі: вчення про вібрації. Теорія пізнання Гартлі. Вчення Джозефа Прістлі про матеріальну субстанцію та її властивості. Деїзм Прістлі. Детермінізм Прістлі. Моральна система Шефтсбері. Полеміка Мандевіля з Шефтсбері. Вчення про вродженість почуття краси Френсіса Гатчесона. Деїзм Вольтера. Вольтер про матерію, душу і мислення. Ідея соціології Монтеск'є про підпорядкування суспільного життя природним закономірностям. Монтеск'є про первісний природний стан людей. Монтеск'є про закономірності світу. Руссо про природний і громадянський стан людини. Руссо про роль виховання у розвитку суспільства. Ламетрі про матеріальну субстанцію. Ламетрі про біологічні фактори як причини зміни характеру людини. Сенсуалізм теорії пізнання Гельвеція. Теорія пізнання Гольбаха. Систематизація і популяризація філософського вчення Ляйбніца. Філософське вчення Йоганна Готфріда Гердера.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					Натуралізм Йоганна Вольфганга Гете. 2 год.	
Тиждень 11 2 год.	Тема 6. Філософія Жана Жака Руссо 1. Влада в суспільстві та її межі. 2. Про диктатуру 3. Про демократію. 4. Суспільний договір. 5. Спостереження над людиною (на основі Сповіді).	Семінарське заняття 11	Презентація та обговорення реферату	<i>Основна література: 1,2,3</i> <i>Додаткова література: 8,10,14</i>	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів	
Тиждень 12 2 год.	Тема 6. Філософія Гельвеція 1. Аналіз причин розумової нерівності. 2. Гельвецій про пізнавальну діяльність. 3. Роль освіти для людини і суспільства. 4. Аналіз феномену людського щастя. 5. Про рівність між людьми.	Семінарське заняття 12	Презентація та обговорення реферату	<i>Основна література: 1,2,3</i> <i>Додаткова література: 8,10,14</i>	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів	
Тиждень 13 2 год.	Тема 7. Філософія XIX ст. 1. Загальна характеристика посткласичної європейської філософії XIX століття. 2. Філософія діалектичного матеріалізму. 3. Становлення філософії позитивізму.	Лекція 7	Презентація. Навчально-методичні матеріали	<i>Основна література: 1,2,3,4</i> <i>Додаткова література: 10</i>	Опрацювати теми: Джерела формування філософії діалектичного матеріалізму. Огюст Конт. Програма «позитивної філософії». Закон трьох стадій розвитку суспільства Огюста Конта. Методологія позитивного дослідження Джона Стюарта Мілля. Теорія пізнання Герберта Спенсера. Радикальний емпіризм Ернста Маха. Концепція пізнання Ернста Маха. Ідеї «критики чистого досвіду» Ріхарда Авенаріуса. Конвенціоналізм Анрі Пуанкаре. Логічний атомізм Бертрана Рассела.	до семінарського заняття

					<p>Людвіг Вітгенштайн: філософія як аналіз різних способів вираження дійсності (наука, мистецтво, містичне споглядання). Отто Лібман «Назад до Канта!». Баденська школа: Вільгельм Віндельбанд. Генріх Ріккерт: розвиток наукової термінології. Марбурзька школа: Герман Коген. Персоналізм Дж.Ройса. Історизм Р. Дж. Колінгвуда. 1 год.</p>	
Тиждень 13 2 год.	Тема 7. Філософія Гегеля 1. Формування філософії Гегеля 2. Головні ідеї філософії Гегеля. 3. Неогегельянство.	Семінарське заняття 13	Презентація та обговорення реферату	<i>Основна література: 1,2,3,4</i> <i>Додаткова література: 10</i>	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів	
Тиждень 14 2 год.	Тема 7. Філософія Ніцше 1. Головні ідеї Ніцше: нігілізм. 2. Головні ідеї Ніцше: надлюдина. 3. Головні ідеї Ніцше: воля до влади. 4. Відносини людини і держави.	Семінарське заняття 14	Презентація та обговорення реферату	<i>Основна література: 1,2,3,4</i> <i>Додаткова література: 10</i>	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів	
Тиждень 15 2 год.	Тема 8. Новітня філософія (XX-XXI ст.) 1. Ірраціоналізм і філософія життя. 2. Філософія психоаналізу. 3. Філософія існування. 4. Прагматизм і постмодернізм.	Лекція 8	Презентація. Навчально-методичні матеріали	<i>Основна література: 1,2,3,4</i> <i>Додаткова література: 10</i>	Опрацювати теми: Метафізика Шопенгауера. Едуард фон Гартман: філософія «безсвідомого». Філософія Фрідріха Ніцше: програма «переоцінки всіх цінностей». «Філософія життя» Дільтея. Філософія трагедії Зіммеля.	до семінарського заняття

					<p>Інтуїтивізм Анрі Бергсона. Зігмунд Фройд: суперечності між природною і моральною детермінацією поведінки людини. Соціальний детермінізм Е. Фромма. Феноменологія Ф.Брентано. Поняття «горизонта значень». Головні напрямки розвитку феноменології. Філософське вчення Сьєр-на К'єркегора. Філософія Мартіна Гайдеггера. Екзистенційна філософія Карла Ясперса. Філософія Жана-Поля Сартра. Філософія Альбера Камю: самовідчуття людини як «сторонньої» в чужому світі; поняття «абсурд». Екзистенціалізм Мігеля де Унамуно. Чарлз Сандерс Пірс: процес пізнання як перехід від сумніву до вірування. Учення Вільяма Джеймса. Інструменталізм Джона Дьюї: систематизація прагматизму; причини виникнення і мета філософії Неопрагматизм Річарда Рорті. 1 год.</p>	
<p>Тиждень 15 2 год.</p>	<p>Тема 8. Відносини між філософією і політикою 1. Період боротьби царств в Стародавньому Китаї. 2 Відносини між філософією і політикою: Аристотель. 3. Відносини між філософією і політикою: Гегель.</p>	<p>Семінарське заняття 15</p>	<p>Презентація та обговорення реферату</p>	<p><i>Основна література: 1,2,3,4</i> <i>Додаткова література: 10</i></p>	<p>Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів</p>	

	4. Сучасна філософія про відносини філософії і політики.					
Тиждень 16 2 год.	Тема 8. Сучасні підходи до розуміння категорії свободи 1. Концепції свободи. 2. Відносини між детермінізмом і свободою. 3. Свобода людини. Свобода і рівність. 4. Свобода спільноти. 5. Загрози свободі.	Семинарське заняття 16	Презентація та обговорення реферату	<i>Основна література: 4</i> <i>Додаткова література: 6, 10</i>	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів	

Викладач

Уляна Хамар